

ממלכות כנען: ונתן ארצם נחלה נחלה לישראל עמו: יהיה

עולת ראיה

עומדת למופת, היא מצטיינת בשלשה אופנים: האחת היא הגבורה הנפשית, ובנדון של מלך עז וקשה היא מתבלטת, אם הוא פראי, בתכונותיו האכזריות. שאז קשה מאוד לעמוד נגדו. על סיחון נאמר*, שדומה לסיח במדבר, ודומה לערוד במדבר, היינו הגבורה הנפשית הפראית, שאין לה גבול בתוכן התפרצותה, וזה הוא הכח המטיל אימה, שהשתמשו בו רשעי-עולם הקדמונים, ביחוד כמו נבוכדנצר, שאכל ארנבא חיה**, כדי להשריש בקרבן את מדת העריצות והאכזריות הפראית, אשר הכיר בכח זה את חיוק ממלכתו האימתנית. המדה השניה של הגבורה, היא הגבורה הגופנית הענקית, שבה נצטיין עוג מלך הבשן, הענק הגדול. והמדה השלישית היא המדה של הגבורה הבאה מכח הקיבוצי. התנה בהנחלת ארץ-ישראל לישראל, עשה ד' נפלאות במה שרדה לפניהם את כל סדרי הגבורות הללו, ולא עמד בפניהם סיחון מלך האמורי, עם כל גבורת פראותו, המדברית, הסיחית והערודית, ולא הועילה לעוג הענק הנפלא, אשר נותר מיתר הרפאים, כל גבורתו הגופנית הנוראה, ולכל ממלכות כנען לא הועילה להם כל גבורתם הקיבוצית, אשר נוסדו יחד, נגד עצת ד', להלחם בישראל. זה לנו לימוד לדורות, שעצת ד' דובר קדשו לעולם יעמדו, ולא יועילו כל גבורות פראיות נפשיות, ולא גבורות חומריות ענקיות, ולא סוד גויים וממלכות, אשר יסודו יחד על עם ד', כמו שהיה מאז. לסיחון מלך האמורי, ולעוג מלך הבשן, ולכל ממלכות כנען.

ונתן ארצם לנחלה, נחלה לישראל עמו. שני חסדים גדולים עשה הקב"ה, בלקיחת א"י מידי העמים, שהיו מחזיקים בה סיחון מלך האמורי, ועוג מלך הבשן, בעבר הירדן, וכל ממלכות כנען בעיקר א"י. חסד הראשון הוא עצם העתקת הרשות, שנלקחה הארץ מהם בהשגחת השם יתברך, ונקבעה לנחלה, שאין לה הפסק, שלא היה זה כיבוש זמני, שאח"כ הוא מתבטל ובא לידי אחרים, אלא שנתן ארצם נחלה קבועה. והחסד השני הוא מה שהטביע הקב"ה בסגולת האה"ק, שמצד קדושתה איננה ראיה לשום עם מאומות העולם, כ"אם לישראל נחלה לישראל עמו.

ד' שמוך לעולם, ד' זכרך לדור ודור. השם הוא התוכן היסודי מהשגת השם יתברך, מצד הופעת קדושתו על כל הנשמות. שזה הוא דבר אשר לא ישתנה, וכל התליפות של הדורות אינן יכולות לעשות רושם על ההופעה של הקדושה העליונה של גדולת ד', שהיא באה מתוך ההיקף השלם של מפעלותיו הגדולות, בצורתם הכוללת, מראש ועד סוף. אמנם הזכר זה הוא ענין ההתרשמות הנרשמת על הנשמות, מצד ההשגות הבאות, מסבת ההסתכלות במעשים הנפלאים של דרכי ההשגחה העליונה על כל תקופה ותקופה, בתור חטיבה פרטית. השגה זו הרי משתנה בצביונה, לפי הערך של ההופעה, כריבוי או במיעוט, הכל לפי מצב הדורות. אבל מתוך כל הדורות זמסיבותיהם לעולם יוצא הרישום של פליאת גדולת השם יתברך וצדקו העליון, ועל אלה שתי הבחינות אמר, על הראשונה המקיפה ד' שמך לעולם, ועל האחרונה, הפרטית והחלקית, ד' זכרך לדור ודור.

* ראש-השנה ג. ** נדים סה:

בתוככי מצרים כפרעה וכל עבדיו: שהכה גוים רבים וכהג מלכים עיומים: לסיחון מלך האמרי ולעוג מלך הקנען ולכל

עולת ראיה

שלו אאותות ומופתים בתוככי מצרים. האות מראה, שהדברים הנעשים ע"פ השליחות של הציר הנאמן הוא ענין שמיד השם יתברך בורא כל הוא נעשה, והמופת מראה על עוצם הכח של המשלח ב"ה, והאותות והמופתים בהתאחדם יחד מראים, שיד ד' היא נטויה, לא רק בתכונת הקפה, השולטת בהויית היצורים בכללותם, אלא גם בתכונת מילוי, המתפשטת ופועלת בתוכיותן של כל ההיות כולן, ומוזה באה הידיעה לדורות, כי הבריאה לכל פרטיה היא אחוזה באין הפסק בכח הבורא וידיעתו העליונה, שלח אותות ומופתים בתוככי מצרים.

בפרעה, ובכל עבדיו. להודיע לדורות, שערלת לב האדם, בין כשהיא באה מתוך זדון רשעה של גאות, בין כשהיא באה מתוך אטימת לב ופראות של בערות, איננה חוצצת בעד האור האלהי, שלא יופיע בעולם, ועל כן היתה המטרה של שליחת האותות והמופתים בפרעה, זה הרהב, התנין הגדול, אשר אמר "לי יאורי ואני עשיתיני", ובכל עבדיו, הגוי החמרי, אשר "בשר חמורים בשרם", ולבם ערלה מבלי לראות את הוזהר הנפלא, של דבר ד' וגבורת ימינו. בשני הסוגים הללו באו האותות והמופתים, להכניע זדון גאות הרשעה, ולהסיר העוררן של הפראות והסכלות המגושמת, בפרעה ובכל עבדיו.

שהכה גוים רבים, והרג מלכים עיומים. כשהרוח החשוך, השורש הפורה של הזדון, הטומאה והרשעות, מתכנס אל לב תוך הלב של המונים גדולים, הרי הוא מחולל נוראות להפסיק את החדירה של אור הקדושה האלהית, והאצילות של טהרת הנשמה האנושית, שהיא מביאה את האושר הנצחי, שהוא יסוד תיקון העולם באמת. וכל זמן שמספר גדול של אנשים, אחוזי רוח העוים, הם מאוגדים ביחד בתור גוי בעל תרבות מיוחדת, שהיא בנויה על אותו היסוד של הוזהמא הרשעותית, הרי הם נעשים קיר ברזל להפסיק את האורה העליונה, ולהחזיק על ידי זה את העולם במחשכים. וכשביל כך יד ד' יוצר האורים היא נטויה, להכות את הגוים הרבים, אע"פ שאין אלה המונים כולם כלים ונאבדים, ורבים מהם ממשיכים את חייהם. גם אחרי שהוכו הגוים בתור כח מאוגד, אבל כבר נחלשה, ע"י הכאה זו, אותה החציצה העכה של הרוח המלא רשע, בהיותו נשען על אגד חזק של גוים רבים. אמנם המלכים, אלה האישים היחידים, כבירי כח הרשע, עמודי הטומאה, ואוצרי המחשכים, מפיצי הזדון ומחשקי העול, הם באישיותם הפרטית הגאיונה, יכולים הם להשיב את גלגל העולם אחורנית, ולהחשיך את הוזהר, שהתחיל להיות בוקע, בבית האפל של התבל, ע"י ההכאה של הגוים הרבים, שהגשימו בתרבותם הכללית את תוכן הרשעות לכל טומאותיה. להם אין תקנה אלא הריגה, מחית השם, ואיבוד מן העולם. והם הם מנפלאות אל-עולם, המנהיר נהרות קודש, ומביא את הצדק העליון סוף-כל-סוף להופיע בעולמו, למרות כל אלה כחות המחשכים, המעכבים את הופעתו הטוהרה. שהכה גוים רבים, והרג מלכים עיומים.

לסיחון מלך האמרי, ולעוג מלך הבשן, ולכל ממלכות כנען. הגבורה, שהיא